Anul XLIII. Arad, 6|19 Octomvre 1919. Nr. 40.

BISERICA ŞI ŞCOALA

REVISTĂ BISERICEASCĂ, ŞCOLARĂ, LITERARĂ ŞI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:
Pe un an ... 20 coroane.
Pe jumătate de an ... 10 coroane.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ:
DUMINECA.

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA:
Arad, Strada Deák Ferenc Nrul 35.
Telefon pentru oraş şi comitat Nr. 206.

Invitare la abonament.

Rugăm abonaţii noştri, onorata noastră preoţime şi învăţătorime, să stăruie pentru lăţirea organului nostru în cercuri cât mai largi. In schimbul sprijinului material şi moral, de care se bucură foaia noastră, ne vom nizui şi noi, ca ziarul nostru să corespundă tuturor aşteptărilor îndreptăţite ale publicului cetitor. Abonamentul care face

Pe un an ... 20 cor.
Pe ½ an ... 10 cor.
Pe ¼ an ... 5 cor.

se trimite prin mandat postal la Administraţia tipografiei diecezane, Arad, Strada Deák Ferencz. Numele abonentului, locuinţa şi poşta ultimă, să fie scris corect şi legibil.

Administraţia.

Şcoala

primară confesională e în criză. Cumplitul măcel, ce s'a descârcat asupra omenimei a schimbat nu numai suprafaţa bătrânei Europi, ci şi mentalitatea şi sentimentele oamenilor. S'a ivit şi la noi un curent antibisericesc, duşmănos bisericii şi instituţiunilor ei, care a creiat şcoalei confesionale, sprijinit şi de stările escepţionale, o situaţie, în care nu credeam să ajungă, ştiindu-o clădită pe temeliile puternice săpate în conştiinţa religioasă şi susţinută de sănătosul instinct de vieaţă al neamului nostru, credincios şi moral în faptele şi sentimentele sale.

O mare parte a învăţătorimei noastre confesionale trece în serviciul statului şi astfel o mulţime de comuni şi şcoale rămân fără învăţător. Il aflăm de firesc acest proces, ce trebuea să urmeze din vălmăşeala vremilor de tranziţie şi să rezulte din zăpăceala ce o produc lucrările pripite şi lipsite de sistemul unui plan chibzuit şi bine determinat.

S'au stricat clădiri şi întocmiri nu din rea voinţă, ci din lipsa de pregătire în cari ne-au găsit marile evenimente şi prefaceri din viaţă neamului nostru.

Pentru a face faţă multelor trebuinţi biserica şi-a dat bunii săi învăţători pentru a umplea golul adânc simţit în corpul didactic dela şcolile primare de stat.

A dat preoţi pentru diferite funcţiuni şi catedrele dela şcolile secundare ale statului. Multe din satele noastre au rămas fără luminători şi păstori într'un timp, când decadenţa moraturilor, desfrâul şi destrăbălarea sufletească au luat proporţii ce ne înspiră îngrijorări şi când fenomenele triste de clătinare a credinţii strămoşeşti, la cari asistăm, reclamă oameni şi muncă intenzivă şi cu pricepere şi-'n cele mai ascunse şi întunecate sate şi cătune de-ale noastre.

Prin aceste jertfe şi servicii, aşa credem, că biserica şi-a câştigat noi titli de recunoştinţă din partea statului şi sperăm, că statul român apreciind serviciile ce i-le dă biserica prin oferirea de muncitori la organizarea şi consolidarea statului român întregit, trecând timpul de tranziţie, i-i va oferi ajutorul şi sprijinul său în munca de regenerare şi reculegere şi în nisuinţele sale de-a eşi din situaţia critică în care a ajuns cu aşezămintele sale de cultură şi educaţie creştină.

Sistemul de examene în preparandia (şcoala normală) română din Arad.

De: **Dr. T. Botiş.**

(Urmare.)

La sfârşitul anului şcolar 1875—6 se ţinu primul examen de clasă cu fetele. Episcopul Ioan Meţianu pentru a putea provedeà cu puteri didactice şcolile de fete, ce începură a-se înfinţa în comunele mai fruntaşe din dieceză; admite ca şi fetele să se poată fi eleve particulare la institute şi să se cvalifice de învăţătoare.

Deschizându-se deci porţile institutului şi pentru fete în cursul anului şcolar 1875—6 se primiră şi înscriseră 11 fete. Examenul primelor „preparandiste" îl conduce însuşi episcopul diecezan şi „întrebările li-se puseră de... domnii profesori, examinând fieştecare din ambitul ştiinţelor, ce le-au desfăşurat estimp preparanzilor primianiţi, însă nu cu cea mai strictă rigorositate, pentru ca să nu se spăimânteze sexul acesta deloc la întrare în arta aceasta folositoare de omenime." După terminarea examenului, episcopul le ţine o vorbire, în care îşi exprimă bucuria sa văzând, că s'a pus începutul, din care cu mult mai sigur va urma înaintarea Românilor în cultură.[1])

Examenele semestrului I se susţin până în anul şcolar 1878—79.[2])

In anii următori nu se mai practică, ci în locul lor conferinţa profesorală tot la 3 luni ia in deliberare conduita şi progresul elevilor şi despre resultat raportează consistorului eparhial.[3]) Cât timp stătu în fruntea institutului profesorul dela liceu, directorul Iosif Goldiş, se fac clasificaţiuni trimestrale în regulă, precum se făceau şi la alte şcoli.[4]) Se introduc conferinţele metodice. La începutul fiecării trimestru profesorii arată materia ce-o vor propune în cursul trimestrului, manualele şi metodul ce-l intrebuinţează.[5]) În anii următori însă se observă earăşi praxa de mai nainte. La sfârşitul trimestrului conferinţa profesorală ia în seamă materialul percurs din singuraticele studii şi face revistă asupra resultatului învăţământului. Elevii, cari nu arată zel şi sporiu suficient în studii, ori conduita lor nu e conformă legilor şcolare, se notează la protocol şi se avizează şi părinţii. Cu începerea anului şcolar 1902—3 se abandonează aceste admoniţii trimestrale şi în locul lor întră în rigoare, în mod definitiv, clasificaţiunile trimestrale[6]), ear cu începerea anului şcolar viitor semestrale, mai apoi şi liberarea de certificate semestrale. Reinvie în acest an, 1903—4 şi examenele semestrale. Ministrul ungar al cultelor şi al instrucţiunii publice dispune împărţirea anului şcolar în 2 semestre, în loc de 3 trimestre.[7])

„In nex cu aceasta înoire conformându-se conferinţa profesorală dorinţii Prea Sfinţitului Domn Episcop diecesan de a impreună aceasta încheiere semestrală cu examine formale la ambele despărţăminte dela institutul nostru ped. teol., a fixat de zile examinătoare timpul dela 14/27 Ianuarie până la 17/30 Ianuarie 1904 şi anume în următoarea ordine:

Miercuri, în 14/27 Ianuarie între orele 8—11 cursul al III-lea teologic, d. a. între orele 2—5 cursul al II-lea teologic. Joi, în 15/28 Ianuarie a. m., 8—11, cursul I teol. d. a. 2—5 curs. IV. prep. Vineri, 16/29 Ianuarie, a. m. 8—11, cursul III. prep., d. m. 2—5 curs. II prep. Sâmbătă, în 17/30 Ianuarie, a. m. 8—11 curs. I. prep.

Până când se ţin examenele la despărţământul teologic, la despărţământul pedagogic se vor ţineà prelegerile în regulă şi viceversa, ca cursul învăţământului să nu fie impedecat prin examine.

Fiecare profesor va presenta în 3/16 Ianuarie 1904 conspectul materialului propus în decursul timpului dela Septemvre încoace, cu capitlul şi titlul §§-lor, care conspect va servi totodată şi de tezre, din cari Preasfinţitul presidiu va designa problemele de resolvat.

Clasificaţiunile semestrale se vor stabili în 10/23 Ianuarie 1904 şi vor fi puse pe masa presidiului pentru orientare la răspunsurile ce se vor da".[8])

Conform acestui program, aprobat de consistorul eparhial,[9]) se ţinură şi examene semestrale în anul şcolar 1903—4. Reintoarcerea la rânduelі, cari nu se mai practicau la nici un institut similar din ţară, se dovedi însă de fără rost pedagogic. Nu promovà progresul nici nu aducea vr'un folos real pentru bunul mers al Invăţământului. Studiile, ce se propun în institut sunt contemplate pe durata unui an şcolar şi astfel întreruperea instrucţiunii timp de 4 săptămâni, cât ţineau repeţiriile şi examenele semestrale, conturbă progresul treptat şi scurtează anul şcolar. Aceste motive, ce-le învocă direcţiunea institutului[10]) şi comisarul Vasilie Goldiş, în raportul său despre examenele finale ale anului şcolar 1903—4, determinară superioritatea

[1]) Raportul dir. Gavra către consistor Nr. 65—1876. — [2]) Actele institutului Nr. 55—1878/9 — [3]) Actele institutului Nr. 39—1881/2 — [4]) Act. institutului Nr. 101 şi 196—1885/6 — [5]) Prot. conf. din 4 Sept. 1885 şi 2/14 April 1886. — [6]) Act. institutului Nr. 118—1902/3. — [7]) Ordinul ministerial Nr. 80.822—1903. Ordinul consistorial din 3/16 Dec. 1903 Nr. 7587—1903. — [8]) Raportul direcţiunii către consistor Nr. 157 P. 1903/4. — [9]) Prin ordinul Nr. 7922—1903. — [10]) Raportul final: 1903/4, Nr. 327 1903/4.

diecesană a sista examenele semestrale prin următorul ordin al său:

„Onorată Direcțiune! Referitor la examenele dela institutul nostru pedagogic din loc, Te avizăm, că pe viitor la acel institut nu se vor mai ținea examene semestrale, ci numai la finea anului școlar se vor ținea examene, ca până acum cu toate cursurile, din toate obiectele de învățământ și cu toți elevii sub presidiul nostru ori al comisarului nostru consistorial.

Pentru de a crea însă posibilitatea unei inspecțiuni riguroase a învățământului la acel institut în decursul anului școlar, P. O. D-Ta vei îngriji, ca din fiecare obiect de învățământ la finea fiecărei săptămâni să se introducă într'o condică potrivită materialul tractat astfel, ca cel ce va săvârși inspecțiunea, să poată aflà cu ușorință, în orice moment ce material s'a tratat din fiecare obiect dela începutul anului până la ziua inspecționării.

Vei îngriji mai departe cu toată rigoarea, ca tot la 3 luni profesorii să facă repețirea materialului percurs până atunci astfel, ca elevii la sfârșitul anului școlar să nu întimpine greutăți prea mari în repețirea materialului de peste anul întreg.

Arad, din ședința școlară dela 21 Octomvre (3 Noemvre) 1904. Ioan I. Papp, Episcop."

(Va urma.)

O scrisoare celui mort.*)

Amice!

In aceste zile frumoase de vară, gândul meu sboară la tine și te văd în uniforma de preot militar, cum te-am văzut ultima oră în toamna anului 1917. Te duceai acasă la familia ta, pe carea n'o văzuseși demult. Erai vesel și plin de nădejdi: Că focul se va stinge în curând și tu vei puteà iar să fii lângă familia și fiii tăi sufletești. De atunci însă, ți-s'a dat să cunoști și suferințele frontului dela Piave, unde tu alinai durerile celor suferinzi, îi îmbărbătai, așa cum știe preotul român să îmbărbăteze păstoriții săi în zilele de desnădejde.

Ai încercat de acolo să ne împărtășești și nouă celor de acasă experiența ta făcută în campanie, amintindu-ne „golul ce vom aveà să-l umplem după răsboiu," unul fieștecarele în activitatea noastră de păstori, în educația religioasă-morală.

In acea zi de toamnă când ne-am întâlnit, văzându-te vesel, m'am bucurat cunoscând în tine omul, care nu desperează, crezând tare, că după răsboiu împreună cu ceialalți frați slujitori ai altarului, vom începe o viață nouă, o muncă rodnică, *ca să curățim sufletul românesc.* Dar vai! De atunci a trecut multă vreme, lumea s'a schimbat de tot și tu lipsești dintre noi... Eram în târgușorul cel mult iubit de tine de pe malul stâng al Murășului, când am auzit vestea morții tale. Nu-mi veneà să cred, știindu-te totdeauna precaut. Vestea aceasta mi-a întărit-o ziarul, care ne-a chemat să alergăm „să înmormântăm creștinește pe cei doi eroi, preoți din Șimand."

M'am dus și eu și nu voiam să cred, că tu ai căzut jertfă neamului, dar ți-am văzut mormântul provizor în marginea cimiterului din comuna mea natală. Mi-a spus preotul, care încunjurat de bolșevici te-a așezat spre odihnă, că în acel mormânt ești și tu. Te-au chinuit până ți-ai dat sufletul și altă vină n'ai avut, decât că *„ai fost preot român."* Crede, amice, că neamul nostru multe jertfe a dat și toți *numai păcatul tău l-au avut.*

Am fost și eu la înmormântarea ta, pentrucă mi-ai fost coleg. Când ți-am văzut sicriul mi-am adus aminte de anii când umblam la școală. Numai trei eram români. Cât ne huiduiau! Tu erai mai bine desvoltat între noi. Știi cum împărțeai dreptatea?! Nu puteai suferi! Și deoarece nu te lăsai târît în picioare, toți te stimau. Așa erà bine să fim noi toți. Cea mai mică nedreptate trebuià s'o pedepsim. Neamul nostru și de aci înainte, nedreptatea trebuie s'o pedepsească cu brațul său puternic, căci lumea numai după cum îți aperi drepturile te judecă, te stimează ori te disprețuieste.

Te asigur, că ai avut înmormântare demnă de sfârșitul tău. Poporul adunat a vărsat multe lacrimi pentru tine, pentrucă tu ai fost doar adevărat părinte, care le-ai „spus din carte", că „pământul acesta întreg a fost a nost odată", și iar are să fie al nostru. Și fratele meu mi-a spus, că nu de mult v'ați întâlnit și aveai mari nădejdi. Nădejdile tale azi sunt realitate, dar tu nu ești să vezi. Tu nu te poți bucurà cu noi, pentrucă ai fost sortit să ne răscumperi pe noi.

Șase săptămâni au trecut de atunci, când 50 de preoți te-au petrecut la groapă și când șapte cuvântări s'au rostit la mormântul tău. Vedeam soția ta istovită de atâta suferință. Copilașul tău văzându-o plângând, plângea și el. Dar el nu știa ce se întâmplă, că ziceà: „Tata e dus la Arad, dar iar vine". Cred, că azi nici el nu te mai așteaptă, văzând că noi toți suntem acasă, dar tu nu mai vini. Vedeam pe tatăl și mumă-ta cum priveau în gol știind că rodul muncii lor se îngroapă în pământ, căci nădejdea bătrânețelor lor tu le-ai fost!

Șase preoți am ridicat apoi trupul tău rece și în sunetul goarnelor ostașilor români, l-am așezat în curtea bisericii: Știi în fața altarului unde tu slujiai lui D-zeu. Școlarii în sufletul cărora tu ai sămănat cuv. lui D-zeu ți-au cântat la groapă cântece naționale. Le-am ascultat și noi și apoi ne-am îndepărtat cu sufletele întristate. De atunci s'a întâmplat multe, multe... Am avut multe adunări naționale, ca prin protestul nostru să desrobim tot sufletul românesc. Păstoriții tăi încă au fost, dar *numai singuri* și de tot triști, pentrucă pe tine nu te mai pot aveau între ei.

Amice! E greu traiul și cu toții umblăm și ne luptăm pentru existență. Din întâmplare eram în Arad în zilele trecute. M'am întâlnit cu niște feciori, cu cari ai fost închis, știi în noaptea cea fatală de April! Veniau dela moarte, au scăpat din mânile bolșevicilor, veseli, că au ajuns să vadă iar pământul țării lor. M'au întrebat de tine! Dar eu ce să le fi spus? Le-am spus adevărul. „Și noi părinte, ca prin minune am scăpat." „Că cine va mai veni dintre cei ce am fost duși, nu știm." „Mulțumim lui D-zeu, că am scăpat barem noi, ca să spunem să știe lumea toată, ce au făcut cu noi aceia, cari ziceau că predică adevărul." „Acum când au ajuns în prăpastie se plâng că lumea nu le face dreptate." Oricare om — am zis — numai după faptele sale se judecă, așa și lumea nici pe ei nu-i poate judecà, numai după faptele lor. Ori cred ei, că și acum au a face cu poporul cel pacinic, fără arme? De ar fi așa, ei ne-ar stârpi pe toți de pe pământ, dar vremea lor de mult a trecut și acum lumea s'a intors cu fața către noi!

Amice! Să știi că numele tău se va pomeni în veci în cartea neamului nostru, pentrucă și cu sângele tău s'a pecetluit întemeierea României-Mari. Poate e mai bine așa, că tu ai murit ca erou?! Noi? Cine știe cum va prețui lumea jertfele și faptele noastre?! Poate nu după dreptate. Noi totdeuna ne-am știut jertfi și de aci înainte iar vom aduce jertfă pentru poporul nostru. Poporul și azi e cu noi și vom căutà ca și de aci înainte să-l avem. Până când poporul va fi al nostru și viitorul țării noastre va fi asigurat. Ingrijirea sufletească în mâni curate trebuie depusă și când va fi așa, neamul se va întări, țara se va îmbogăți și nu ne vom teme c'om peri!

Dormi liniștit, Amice, că ai ajuns în pământul făgăduinții! La vremea sa toți te vom urmà!

Șoimoș. *I. Chebelen,* preot.

*) Cornel Leucuția, preot, Șimand

Alegerea mitropolitului din Sibiu.

Episcopul Miron Cristea sau părintele Nicolae Bălan?

Cetim în ziarul „Dacia" următoarele:

La sfârșitul acestei luni se va face la Sibiu alegerea Mitropolitului ortodox al Ardealului, Bănatului și ținuturilor ungurene, în locul decedatului, — dar mai puțin regretatului — Vasile Mangra.

In vederea aceasta au și început acum câteva zile, alegerile deputaților clerici și mireni ai diferitelor județe, cari conform cu organizarea statutului bisericesc al lui Andrei Șaguna, vor alcătui congresul destinat să proclame la Sibiu, pe noul mitropolit.

De data aceasta, lupta în alegerile pentru congresul de la Sibiu e mai înverșunată ca oricând. Cei doi candidați, vor fi episcopul Miron Cristea și părintele Nicolae Bălan. Episcopul Miron Cristea, care păstorește acum în „dieceza" Caransebeșului se bucură de autoritate, atât printre preoți cât și printre fruntașii ardeleni pe cari îi interesează chestiunile bisericești. Episcopul Miron Cristea mai are — bineînțeles — și sprijinul cercurilor oficiale. Părintele Nicolae Bălan, fost profesor la Seminarul teologic și călugărit de curând de către episcopul Papp al Aradului, are multă popularitate printre preoțimea tânără, și reprezintă — el însuși fiind foarte tânăr — un curent nou în lumea bisericească. Această atitudine a și făcut pe mulți dintre conducătorii politicei ardelene să se teamă de perspectiva unui partid clerical, despre care a pomenit în treacăt, și d. Vasile Goldiș în expunerea pe care a făcut-o la întrunirea ce s'a ținut acum câtva timp la Arad.

Ori-cum alegerea pasionează opinia publică de dincoace de Carpați, unde chestiunile bisericești produc mult mai mult interes ca în vechiul Regat.

Extras din ordonanța Nr. 21 și 25.

Comandamentul Trupelor din Transilvania ordonează, că

1. Vor fi considerați ca vinovați toți aceia, cari fără rea credință, prin localuri publice, în gări, trenuri, în restaurațiuni, pe străzi, vor vorbi sau vor discuta în orice chip știri, fie adevărate, fie închipuite sau își vor da părerile despre operațiunile de răsboi sau despre situația și mișcarea trupelor, precum și cei ce vor critica poruncile date de autoritățile militare, sau orice alte măsuri cu privire la armata română.

2. Cei ce se vor face vinovați de una dintre poruncile de mai sus, se vor pedepsi de judecători militari cu închisoare până la un an și amendă până la 2 mii lei.

Când însă faptele de mai sus, se vor săvârși cu gând de spionaj sau trădare, pedepsele vor fi cu mult mai aspre, după legile de răsboi.

INFORMAȚIUNI.

Deschiderea anului școlar la institutul teologic și școala normală diecezană a avut loc Marți, în 1/14 Octomvre. In teologie s'au înscris până la acest dat 14 elevi, iar în școala normală 76.

Școala civilă română de băieți din Arad. Nrul 1/1919.

Inscrierile la școala civilă română de băieți din Arad (Strada Weitzer) se fac până la 27 Octomvre n., între orele 8—12 a. m. Taxa de înscriere, didactru, etc. 60 lei. *Direcțiunea.*

Desființarea permiselor. Dl Mihail Popovici, șeful resortului de industrie a decis desființarea permiselor la resortul de sub conducerea sa.

La școala de poduri și șosele din București vor fi primiți și elevi din teritoriile alipite, dar numai în mod escepțional. In cursul anului acești elevi vor fi șterși din controalele școalei dacă se vor dovedi de neapți.

Ligă contra evreilor. In Berlin s'a înființat o ligă contra evreilor, în care s'au înscris câteva mii de ofițeri.

Austria lichidează averile Habsburgilor. Austria s'a hotărît să-și vândă toate obiectele și de artă colecționate timp de secole de Habsburgi, de vechi porțelanuri orientale, obiecte de aur și de argint lucrate de faimoșii giuvaergii ai Florenței, deasemenea tot ce cuprinde castelul Schoenbrunn ocupat de Napoleon în 1809 și salonul ministerului de externe unde s'a ținut Congresul de Viena în 1815. Valoarea acestor articole vândute se ridică la suma de 250.000.000 lire sterling adică la aproape 15 miliarde coroane.

Trupe interaliate vor ocupa Fiume. Consiliul suprem s'a ocupat cu răspunsul guvernului italian că e hotărît unanim a nu ceda Fiume. Răspunsul acesta a fost comunicat telegrafic și lui Wilson. La ședința Consiliului a asistat și generalul Foch, Petain și generali englezi. Le Matin anunță din loc de încredere, că în urma răspunsului guvernului italian, că nu poate evacua Fiume, trupe interaliate vor ocupa Fiume și coasta dalmat

sub comanda unui general englez sau francez până la desfiinţarea soluţiei.

Banchet în onoarea lui Clerk. La banchetul dat la Budapesta de generalul Moşoiu în onoarea lui Clerk acesta a declarat că pleacă cu cele mai bune impresii din România despre al cărui popor s'a convins că merită un tratament mai bun din partea consiliului suprem şi să-i satisfacă toate cererile, drepte şi legale. Clerk a avut lungi consfătuiri intime cu d-nii generali Mărdărescu, Moşoiu şi dl Diamandi.

O stea nouă. Cetitorii de stele se înmulţesc. Astfel în ziarul Le Matin se arată descoperirea unor stele nouă pe cer. Ele nu fac parte din Calea laptelui ci fiecre aparte este o astfel de Cale, cutoatecă această cale numără 1 miliard şi jumătate de stele. — Dat fiind, că o rază de lumină călătoreşte 300.000 chilometri pe secundă, că luminei dela Soare îi trebue 8 minute să vină până la noi, 4 ani pentru a veni dela cea mai depărtată stea, 10—12 ani, dela marginile Căii laptelui, ar trebui şapte milioane de ani (70.000 secole) pentru a sosi la noi lumina dela aceste căi descoperite de curând.

Daţi-vă copiii la meserii. La şcoalele industriale (de meserii) din Braşov, Cluj, Târgul-Mureşului, Arad, Timişoara, Oradea-mare, Sătmar şi Zlatna se primesc şcolari români. Şcolarii cari trebue să aibă cel puţin 6 clase poporale, — la şcoala din Cluj cel puţin 4 clase liceale, sau civile, — vor primi ajutoare coraspunzătoare, sau vor fi primiţi în internatele şcoalelor. Rugările împreună cu atestatele elevilor, extras de botez, certificat de vacinare, certificat de sănătate dela un medic şi un atestat despre averea părinţilor, se vor trimite cât mai curând Resortului instrucţiunei publice şi cultelor în Sibiiu.

Sărbători şcolare. Consiliul Dirigent a emis ordinaţiuni pentru şcoalele de stat, în cari s'au normat sărbătorile naţionale obligate pentru toate şcolile. Asemenea sărbători naţionale sunt: Ziua de 24 Ianuarie, unirea principatelor, ziua naşterii regelui 7 Aprilie, ziua numelui reginei 24 Aprilie, ziua încoronării 10 Maiu, ziua unirei Ardealului şi a părţilor din Bănat cu vechiul regat România 1 Decemvrie. Ziua încoronării care se indică mai târziu.

Intreprinderile industriale din Transilvania. Biroul Presei declară relativ la publicarea ziarelor despre cumpărarea întreprinderilor industriale din Transilvania de către capitalişti steini, următoarele: România se află încă în stare de război cu Ungaria, ba se află chiar pentru a douăoră în război cu duşmanul, care ne-a provocat prin atacurile lui. După legislaţia română ori-ce transacţiune urmată cu un supus duşman e nulă şi neavenită (*A. D.*)

O nouă redactare a clauzei despre minorităţi. — „Le Temps" publică din partea biroului de presă din Bucureşti următoarea telegramă: „In privinţa clauzelor privitoare la minorităţi, România a propus Conferinţei următoarea redactare a textului: România acordă tuturor minorităţilor de limbă şi religie care locuesc în cuprinsul nouilor sale teritorii, drepturi egale cu ale celorlalţi cetăţeni români. Osebit de aceasta România declară că primeşte în mod general orice dispoziţiuni pe cari toate Statele, care fac parte din Liga naţiunilor le vor admite pe propriul lor teritoriu în aceiaşi materie. Propunerea aceasta a României întemeiată pe principiul reciprocităţii n'a fost primită de consiliul suprem, — cea-ce a constituit unul din principalele motive ale refuzului României de a semna pacea ca Austria".

PARTEA OFICIALĂ.

Concurse.

În conformitate cu rezoluţiunea consistorială Nr. 57/1919 pentru îndeplinirea parohiei din **Cuvin**, devenită vacantă prin moartea fostului paroh Constantin Putici, prin aceasta să publică concurs cu termin de recurgere de **30 zile** dela prima publicare în organul „Biserica şi Şcoala."

Parohia este de clasa I-ă.

Venitele parohiei sunt: 1. O sesiune de pământ (55 jugh. de 1100 □ tot arător.) 2. O grădină parohială. 3. Birul legal. 4. Stolele legale. 5. Competinţa de lemne şi păşune după sesiunea parohială.

Preotul, care se va alege, va plăti toate dările după venitul preoţesc şi va catechiza elevii unei şcoale din comună.

Reflectanţii la această parohie sunt poftiţi, ca recursele lor adjustate cu documentele de cvalificaţiune şi serviciu şi adresate comitetului parohial, să le subştearnă oficiului protopresbiteral din Mariaradna, iar dânşii — cu stricta observare a dispoziţiunilor §-lui 33 din regulamentul pentru parohii — să se prezinte în vre-o Duminecă ori sărbătoare în sf. biserică din Cuvin spre a să arătă poporului.

Se notează, că: *a*) fiind parohia de cl. I-ă **dela recurenţi să cere cvalificaţiunea normală în** conclusul sinodal Nr. 84/910. *b*) Cei din altă dieceză se admit la prezentare în parohie numai dacă vor dovedi protopresbiterului tractual, că au voia Consistorului diecezan de a recurge la această parohie şi *c*) văduva preotului Constantin Putici până la ziua de 31 Decemvre 1919 (13 Ianuarie 1920) are dreptul la $^1/_3$ din venitul parohial, conform §-lui 26 din Regulamentul pentru parohii.

Din şedinţa dela 25 Aug. (7 Sept.) 1919.

Comitetul parohial.

În conţelegere cu *Procopiu Givulescu* protopresbiter tractual.

—□— 1—3

Nr. 261—1919.

Amăsurat ordin. Venerat. Cons. arădan de sub Nr. 784 B. a. c. pentru îndeplinirea parohiei vacante **Ursad**, cu filiile **Pocluşe** şi $^1/_4$ **Hodişel**, de clasa III, se publică concurs cu termin de alegere **la 30 de zile** dela prima publicare.

Beneficiul e: 1. Pământ parohial de 16 jughere. 2 Competinţa de păşunat. 3. Birul dela fiecare casă câte 30 litre cucuruz, dela fii câte 15 litre şi câte una ziuă de lucru cu mânile dela fii. 4. Stolele îndătinate. 5. Întregirea dotaţiunei dela stat.

De locuinţă se va îngriji preotul, carele va avea a catechiza în şcoală grătuit.

Reflectanţii au a se prezentă în sf. biserică pentru a-şi dovedi desteritatea în cele rituale şi în cuvântare; ear recursele adresate comitet. paroh se le trimită la subscrisul în Girişul negru (Fekete-Győrös) judeţul Bihor.

Petru Sârbu, protopop,

—□— 1—3

Pentru îndeplinirea postului de capelan permanent pe lângă protopresbiterul tractual al **Vaşcăului** ca paroh al comunei bis. **Vaşcău—Bărăşti**, se publică concurs cu termin de alegere de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios.

Capelanul va beneficia: 1. Toate venitele oficiului parohial: 30 cor. 2. $^1/_2$ din venitele stolare 64 cor. 10 fil. 3. Întregirea dotaţiei dela stat pentru capelani.

Afară de acestea va beneficiă capelanul pentru catehizare la şcoala confesională 4 jughere pământ extravilan din sesia parohială, iar pentru catehizare la şcoala de stat remuneraţiune din bugetul şcoalei de stat.

Capelanul va avea îndatorirea a catehizà la toate şcoalele din Vaşcău, a-l suplini pe protopresbiterul paroh în toate funcţiile bisericeşti, şcolare şi administrative din parohie şi a fi de ajutor protopresbiterului în cancelaria oficiului protopresbiteral.

Pe baza § 6 al regulamentului pentru parohii, dela recurenţi se cere cvalificaţiune pentru parohiile de clasa I. În lipsa acestora însă să vor admite şi recurenţi cu cvalificaţiune inferioară.

Cererile instruite conform regulamentului sunt a-se adresă şi înaintà subsemnatului, având recurenţii în vre-o Duminecă ori sărbătoare să se prezinte în sfta biserică din Vaşcău—Bărăşti pentru a-şi documentà desteritatea în rituale şi omiletică.

Vaşcău—Bărăşti la 8/21 Septemvre 1919.

Adrian P. Deseanu, protopresbiter.

—□— 1—3

Pentru îndeplinirea parohiei devenită vacantă în **„Ianova"** prin strămutarea părintelui Melentie Şora se escrie concurs, cu termin de **30 de zile**, în organul diecezan „Biserica şi Şcoala."

Beneficiul împreunat cu acest post este următorul: 1. Beneficiul sesiunei beneficiată şi de părintele Melentie Şora şi [illegible] ţinător. 2 Beneficiul [illegible] de sub Nr. 148 şi casa parohială de pe acei [illegible] 3. Stolele legale şi birul legal. 4. Eventuala [illegible] girea dotaţiunei dela stat, pe care însă comuna bisericească n'o asigură.

Parohia este de clasa I, deci dela reflectanţi se recere cvalificaţiunea preoteasca prescrisă pentru astfel de parohii.

Alesul va avea să plătească toate contribuţiunile publice după beneficiul său. Eventualele reparaturi şi susţinerea în stare bună a casei parohiale şi a supraedificatelor cade asupra parohiei.

Alesul va avea mai departe îndatorirea să provadă în comun cu ceilalţi preoţi din comună catihizaţiunea la şcoalele din loc, fără altă remuneraţiune şi totodată pe lângă celelalte îndatoriri legate de oficiul său, să obligă a predica regulat.

Reflectanţii cari sunt din altă dieceză sunt poftiţi ca înainte de-a recurge, se prezinte protopopului tractual învoirea în scris a Prea Sfinţiei Sale D-lui Episcop de-a puteà recurge la aceasta parohie.

Rugările de concurs adjustate cu documentele recerute în original vor avea să le prezinte în terminul concursual P. O. Oficiului protopopesc gr. ort. român în „Timişoara" şi totodată pofteşte com. par. ca reflectanţii, cu observarea § 32 din regulamentul pentru parohii, să se prezinte în vre-o Duminecă ori sărbătoare în biserica din „Ianova" spre a-şi arătà desteritatea sa în cele rituale, cântare bisericească şi oratorie.

Comitetul parohial.

În conţelegere cu mine: *Ioan Oprea*, ppresbiter.

—□— 1-3

Pentru îndeplinirea parohiei vacante din **Mélynádas**, ppiatul Timişorii se publică concurs cu termin de **30 de zile** dela prima publicare în organul diecezan „Biserica şi Şcoala."

Beneficiul împreunat cu acest post este: 1. Beneficiul casei şi intravilanului parohial. 2. Beneficiul sesiunei parohiale în extensiunea ei de azi. 3. Stolele şi birul parohial legal. 4. Eventuala întregire de dotaţie dela stat, pe care însă nici comuna bis. şi nici autorit. diecezană nu-o garantează.

Cel ales va avea să achite dările după beneficiul său şi se catehizeze la şcoalele din loc fără altă remuneraţie.

Parohia este de clasa III-a deci dela recurenţi se recere cvalificaţia pentru astfel de parohii. Reflectanţi întru-cât sunt din altă dieceză vor aveà se dovedească la ppopul tractual înainte de prezentare în parohie, că au concesiunea prealabilă a Prea Sf. Sale Domnului Episcop de-a putea recurge la aceasta parohie, vor aveà să-şi prezinte documentele originale în terminul concursual la Prea On. Oficiu protopopesc din Timişoara (Fabric) şi totodată a-se prezentà cu observarea §-ului 33 din regulament pentru parohii sub durata concursului în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserica din Mélynádas, spre a-şi arătà desteritatea în cele rituale cântare şi tipic.

Comitetul parohial.

În conţelegere cu mine: *Ioan Oprea*, protopresbiter.

—□— 1—3

Pentru îndeplinirea postului de învăţător dela şcoala gr. or. română din comuna **B. Lazuri**, se escrie concurs, cu termin de alegere de **30 zile** dele prima publicare în organul oficios diecezan.

Venitele sunt: 1. Bani gata dela parohie 600 cor. 2. 72 coroane pentru încălzitul salei de învăţământ. 3. Stolele îndătinate

Intregire dela stat.

Alesul va aveà să provadă şi cantoratul în şi afară de biserică.

Reflectanţii îşi vor înaintà petiţiile P. O. oficiului protopopesc al Văşcăului, conform regulamentului.

Comitetul parohial.

In conţelegere cu mine: *Adrian P. Deseanu* inspector şcolar conf. al Văşcăului.

—□— 2-3

Pentru îndeplinirea postului de învăţător dela şcoala gr. or. română din comuna **Vaşcău**, se escrie concurs, cu termin de alegere de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios diecezan.

Venitele sunt: 1. Bani gata dela parohie 600 cor. 2. 4 jug. cat pământ [illegible], ale căror venit este calculat 80 cor. [illegible] 3. Stolele îndătinate. 4. Le[illegible] în natură şi grădina.

Intregire dela stat.

Alesul va aveà să provadă şi cantoratul în şi afara de biserica.

Reflectanţii îşi vor înainta petiţiile P. O. oficiului protopopesc al Văşcăului, conform regulamentului.

Din Văşcău la 8/21 Septemvrie 1919.

Comitetul parohial.

In conţelegere cu mine: *Adrian P. Deseanu* inspector şcolar conf. al Văşcăului.

—□— 2—3

Pentru îndeplinirea postului de paroh dela parohia de clasa primă din **Giula**, oraşul mic român, la ordinul Ven. Consistor de sub Nr. 1319/1919 de dtt. 14/27 aug. 1919, se escrie concurs repeţit cu termin de **30 zile** dela prima publicare în organul oficial „Biserica şi Şcoala."

Beneficiul constă: 1. Casa parohială. 2. Pământul parohial în extensiunea beneficiată de parohul emerit Petru Biberea. 3. Birul legal şi stolele legale. 4. Congrua dela stat pentru care parohia nu garantează.

Alegândul preot are să supoarte toate dările după beneficiul său, şi este îndatorat a catehizà la şcoalele din comună fără nici un drept de remuneraţie dela parohie. Parohia fiind de clasa primă, dela recurenţi se recere cvalificaţia prescrisă în concluzul Ven. Sinod eparhial Nr. 84/1910.

Recurenţii mai nainte de a se prezentà înaintea alegătorilor au întâiu a dovedì protopului tractual, că întrunesc toate condiţiile din concurs, iar cei din alta dieceză vor dovedì şi consimţământul P. S. S. D-lui Episcop diecezan la recursul lor. — Recursele adjustate cu documentele necesare şi cu atestat despre serviciul de până acum, se subşterne oficiului protopopesc **în Chişineu** (Kişjenő). Recurenţii pe lângă stricta observare a §'33 din Regl. par. au a se prezentà în sf. biserică din Giula oraş mic rom. spre a-şi arătà desteritatea în cântarea bis., oratorie şi rituale.

Giula oraşul mic rom. la 8/21 Sept. 1919.

Comitetul parohial.

In coţelegere cu: *Dr. Dimitrie Barbu* protopopul concernent.

—□— 2—3

Pentru îndeplinirea definitivă a parohiei vacante din **Bruznic** protopresbiteralul Lipovei în conformitate cu ordinul consistorial de sub Nr. 1524/919 prin aceasta se publică concurs cu termin de **30 zile** computat dela prima publicare în organul oficios „Biserica şi Şcoala".

Emolumentele parohiei sunt:

1. Un intravilan parohial. 2. Una sesie parohială în extenziunea cuprinsă în coala catastrală. 3. Birul legal. 4. Stolele legale. 5. Eventuala întregire dela stat pentru care parohia nu garantează.

Toate dările publice după întreg beneficiul parohial le solveşte alesul carele e îndatorat a catehiza în şcoala confesională fără alta remuneraţiune.

Parohia este de clasa II.; dela recurenţi se pretinde deci asemenea cvalivicaţiune. Se admit însă şi concurenţi de clasa a III. şi vor fi candidaţi dacă nu s'ar afla nici un candidat de clasa a II.

Recursele adjustate cu documentele recerute prin Regulamentul în vigoare precum şi cu atestat despre enentualul serviciu prestat până aici şi adresate comitetului parohial din Bruznic au a-se înainta Prea On. Oficiu protopopesc gr. or. din Lipova în terminul concursual, sub durata căruia reflectanţii pe lângă observarea strictă a celor cuprinse în §-ul 33 din Reg. pentru parohi vor aveà a se prezentà în sf. biserică din Brusnic în vre-o Duminecă ori sărbătoare spre a-şi arătà desteritatea în cele rituale şi oratorie, dovedind protopresbiterului tractual, că poşed cvalificaţiunea prescrisă, iar cei din altă dieceză şi aceea, că au înalta încuviinţare a Sfinţiei Sale Domnului Episcop diecezan din Arad, să poată reflecta la aceasta parohie.

Bruznic din şedinţa comitetului par. ţinută la 19 Aug. (1 Sept.) 1919

Comitetul parohial.

In conţelegere cu: *Fabriciu Manuila* protopresbiterul Lipovei.

—□ 2—3

Pentru îndeplinirea unui post învăţătoresc dela şcoala confesională gr. or. rom. din **Bârsa** se publică concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica şi Şcoala".

Emolumentele sunt:

1. Salar dela comună 1000 coroane şi eventuala întregire dela stat, pe carea comuna nu o garantează.

2. Locuinţă corespunzătoare în natură cu supraedificate şi 1/2 intravilan grădină.

3. Spese de conferinţă şi scripturistică învăţătorească câte 20 coroane.

4 Venitele cantorale obicinuite.

De încălzirea şi curăţirea internă a locuinţei se va îngriji învăţătorul ales, carele va aveà să conducă strana, să instrueze elevii în cântările bisericeşti, iar întrucât va şti conduce cor, se va împărtăşi de o remuneraţiune specială.

Reflectanţi sunt datori, ca recursele lor, adjustate cu toate documentele recerute, şi adresate comitetului par. din Bârsa, să şi-le înainteze în terminul concursual Preaonoratului Oficiu protopresbiteral din Buteni, având a se prezentà în acest termin în sf. Biserică din Bârsa spre a-şi arătà desteritatea în cant şi tipic.

Din şedinţa com. par. din Bârsa.

Miron Grecu m. p. preş. com. par. *Petru Popovici* m. p. not. com. par.

In conţelegere cu mine: *Florian Roxin* m. p., protopop.

—□— 2—3

Pentru deplinirea unei ştaţiuni învăţătoreşti, dela şcoala confesională gr. or. rom. din **Ineu** să escrie concurs cu termin de **30 zile**, dela prima publicare în foaia „Biserica şi Şcoala".

Venitele sunt: a. în bani 1200 cor. b. locuinţă corespunsătoare, cu supraedificate şi grădină; c. venite cantorale dela înmormântări; d. scripturistică 20 cor. şi e. pentru participare la adunarea generală şi conferiţe 40 cor.

Intregirea salariului dela suma fundamentală în sus şi eventualele gradaţii, ss vor cere dela stat.

Alesul va fi îndatorat să instrueze elevii săi în cântările bisericeşti şi va aveà să-i conducă şi să cânte cu ei, la serviciul sf. liturgii, în toate Duminicile şi sărbătorile; — mai departe va fi îndatorat a provedeà cantoratul într'o strană la toate serviciile divine.

Recursele adjustate cu toate actele necesare, adresate comitetului par. din Ineu (Boroşineu) se vor naintà la oficiul ppesc gr. or. rom. al Ienopolei (Boroşjenő), în terminul ficsat, iar reffectanţii vor aveà a se prezenta, în vre-o Duminecă ori sărbătoare, în sf. Biserică din Ineu, pentru a-şi arăta desteritatea în cele cantorale.

Din şedinţa com. par. din Ineu, ţinută la 22 Septemvre 1919.

Comisia parohială.

In conţelegere cu: *Ioan Georgiu*, ppresbiter, insp. de şcoale conf.

—□— 2—3

Pentru deplinirea postului de învăţător la şcoala confesioală ortodoxă română din **Vădas**, protopresbiteratul Ienopolea, se publică concurs cu termin **de 30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica şi şcoala".

Venitele sunt: 1. Bani 300 cor. 2. Cvartir şi grădină; 3. Usufructul a 15 jug. 1288 st.□ pământ arător, după care dările le va plăti cel ce se va alege; 4. drept de păşunat la 14 vite; 5. doi stângeni de lemne; 6. venitul ştolar îndatinat; 7. pentru participare la conferinţa înv. 20 coroane.

Venitul total dă suma de 1200 cor.

Iotregirea salariului dela suma fundamentală în sus se va cere dela stat.

Recursele adjustate cu toate actele necesare, adresate comitetului par. din Vădas se vor înainta oficiului ppesc gr. or. român din Ienopolea (Borosjenő) în terminul ficsat, iar reflectanţii au a se prezentà, în vre-o Duminecă ori sărbătoare, în sf. biserică din Vădas, pentru a-şi arătà desteritatea în cele cantorale.

Din şedinţa comitetului par. din Vădas ţinută la 25 August 1919.

Simeon Stana m. p. preşedinte.

In conţelegere cu: *Ioan Georgia* m. p. ppresbiter insp. şcolar.

—□— 2—3

Pentru îndeplinirea ştaţiunii din învăţătoreşti **Pocioveliştе** se publică concurs cu termin de **30 de zile** dela prima publicare în foaia „Biserica şi Şcoala", cu următoarea dotaţiune anuală.

1. Bani gata dela comuna parohială 200 cor. 2. Venit cantoral 10 cor. 3. Pământ arător 5 holde, 1048 m.□. 4. 12 metri de lemne. 5. Intregire dela stat. 6. Locuinţă cu două camere şi grădină. 7. Pentru conferinţă 20 cor., când va participa.

Recursele adresate comitetului parohial din Pocoveliştе şi adjustate cu docunentele recerute sunt a se înainta oficiului protopopesc din Beiuş, iar reflectanţii au să se prezinte în vre-o Duminecă în s. biserică pentru a-şi arătà desteritatea în cant şi tipic.

Alesul va provedeà strana, va conduce băietii la sfânta bicerică, şi-i va instrua în cântările bisericeşti.

Pentru comitetul parohial; *Theodor Papp*, preş. comitetului.

In conţelegere cu mine: *Petru E. Papp*, protopop, inspector şcolar confesional.

—□— 3—3

Se publică concurs pentru patru ştipendii de 400 cor. anual din fondaţiunea **Elena Ghiba Birta** pentru anul şcolar 1919/920 cu terminul pentru înaintarea cererilor până la 22 Oct. (4 Noem). a. c. inclusive.

Indreptăţiţi la aceste stipendii sunt în prima linie rudeniile testatoarei, iar recurenţii neînrudiţi, de religiunea gr. or. rom. din comitatele Arad, Bihor, Bichiş şi Cenad numai atunci se primesc, când lipsesc competenţi dintre rudenii.

Recurenţii au să-şi înainteze cererile lor la adresa Comitetului administrativ al fundaţiunii Elena Ghiba Birta în Arad, provăzute cu timbru de 1 cor. şi instruite cu următoarele documente orginale ori copii autentice:

1. Estras din matricula botezaţilor, provăzut cu clauzula parohului local, că şi de prezent aparţine bisericei gr. or. române.

2. Rudeniile mai au să adnexeze şi informaţiune familiară, prin care pot să dovedească, că sunt înrudiţi cu testatoarea.

3. Atestat de paupertate dela diregătoria competenţă, cu date pozitive despre starea materială a părinţilor şi a recurenţilor. Acest atestat să fie confirmat prin subscrierea parohului local.

4. Testimoniu şcolastic, că au absolvat cel puţin şcoala elementară cu succes, iar aceia cari au ascultat deja cursuri la vre-o şcoală medie sau academie respective universitate, să dovedească, că au câştigat astfel de testimoniu, încât pot trece în cursurile superioare.

5. Certificat medical despre starea sanitară.

6. Dacă recurentul a întrerupt studiile, are să dovedească că prin act autentic, unde a fost şi ce purtare a avut.

7. Recurentul să arate specialitatea, la care, locul unde are se urmeze studiile, precum şi dacă are ori ba alt stipendiu. Pentru cazul, că recurentul ar fi înscris dejà la vre-un institut de învăţământ, aceasta să o dovedească prin certificat dela direcţiunea respectivului institut.

8. Fiecare stipendist este obligat, ca după terminarea studiilor să asigure comitetul administrativ, că îndată ce î-şi va ajunge scopul dorit şi î-i va permite starea materială, va depune pentru totdeauna 50 coroane pentru augmentarea acestei fundaţiuni.

9. Petiţiunile lipsite de condiţiunile de mai sus, ori şosite după terminul de concurs, nu se vor luà în socotinţă.

Comitetul administrativ al fundaţiunii,

Elena Ghiba Birta.

—□— 3—3

Duplicate.

Ignatie Popa, născut la 8 Sept. 1876, în comuna Mureş (Nagymaros) judeţul Bihor, pierzându-şi testimoniul de pe cursul al IV-lea preparandial, liberat sub Nr. 29 P. M. — 1905/6, i-s'a estradat, cu datul de 1 Oct. 1919, Nr. 25 P. — 1919/20, duplicat, prin ce originalul se declară de anulat.

Petru Toma, născut la 27 Iunie 1886, în comuna Drauţ, judeţul Arad, perzându-şi diploma de învăţător, liberată la finea anului şcolar 1907/8, sub Nr. 88 P. — 1907/8, i-s'a estradat duplicat cu datul de 3 Oct. 1919, Nr. 26 P. — 1919/20. Originalul se declară de anulat.

Direcţiunea institutului ped. teol. gr. or. român din Arad.

BIBLIOGRAFIE.

Geografia Romănie Mari, Cu un rezumat din Istoria Românilor, pentru şcoalele primare se va tipări încurând. Cei ce doresc s'o aibă, să se adreseze învăţătorului Ioan Cădariu în Sâmbăteni, poşta Ghioroc, judeţul Arad — indicând numărul exemplarelor, la cari reflectează.

Cenzurat: Dr. Costa.

Tiparul şi editura tipografiei diecezane greco-orientale române din Arad. Redactor responsabil: **Dr. Teodor Botiş**, profesor.